

Zápisnica zo zasadnutia Predsedníctva Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva za spoluúčasti podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti Lucie Žitňanskej a koaličných partnerov zo dňa 20. apríla 2017

Dňa 20. apríla 2017 v čase od 9.00 hod. sa v zasadacej miestnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky uskutočnilo zasadnutie Predsedníctva Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva (ďalej len ako „Komisia“), podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti Lucie Žitňanskej, koaličných partnerov a odborníkov z praxe. Cieľom zasadnutia bolo prediskutovanie hodnotových otázok a zaznamenanie problémov z praxe.

Stretnutia sa zúčastnili:

Podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky Lucia Žitňanská

Predseda Komisie: Doc. JUDr. Marek Števček, PhD.

Tajomník Komisie: JUDr. Barbora Klúčiková

Členovia Predsedníctva Komisie: JUDr. Jana Bajánková, Prof. JUDr. Ján Cirák, CSc., JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., doc. JUDr. Mojmír Mamojka, PhD. ml., JUDr. Soňa Mesiarkinová, JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., JUDr. Marek Tomašovič, PhD., JUDr. Katarína Valová, PhD.

Za komisiu: Doc. JUDr. PhDr. Gáabriš Tomáš, PhD., LL.M., MA.

Poslanci a odborníci z praxe: JUDr. Tibor Bernaťák, JUDr. Róbert Madej, JUDr. Elena Zavadská, JUDr. Viliam Karas Viliam, PhD., JUDr. Rastislav Kaššák, PhD., Mgr. Peter Dedo.

Za MSSR: Mgr. Tímea Mészárosová, Mgr. Tomáš Bunček.

Zasadnutie otvorila pani podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky Lucia Žitňanská, ktorá vyjadrila potrebu danej právnej úpravy a za hlavnú tému dnešného zasadnutia vymedzila hodnotové otázky, ktoré je potrebné prediskutovať aj so zástupcami koaličných strán a touto cestou tak zaznamenať problémy, ktoré sa v spoločnosti vyskytujú. Ministerka spravodlivosti uviedla, že z pohľadu rekodifikácie sú hmotnoprávne pravidlá, oproti pravidlám procesným zložitejšou oblasťou, nakoľko v mnohých smeroch ide o hodnotové otázky, na ktoré môže mať odborná, ale i laická verejnosť odlišné názory. Preto je verejná diskusia o nich legitímna a viac než potrebná.

Následne sa k slovu dostal pán doc. JUDr. Marek Števček, PhD., predseda Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva (ďalej len „Predseda Komisie“), ktorý privítal všetkých zúčastnených aj zo strany Národnej rady Slovenskej republiky a podotkol, že Komisiu pre rekodifikáciu súkromného práva (ďalej len „Komisia“) tvorí spektrum odborníkov aj zo zahraničia, čiže je možné vziať si príklad aj od iných štátov, pričom sa rekodifikácia bude na významných ideových základoch.

Pre zasadnutie bol podkladom materiál – *Prehľad plánovaných najmarkantnejších zmien v novej právnej úprave súkromného práva*. V minulom roku pani ministerka požiadala Predsedníctvo Komisie o vypracovanie a predloženie materiálu, ktorý predstavuje sumár najpodstatnejších zmien, ktoré by sa mali novou právnou úpravou zaviesť do nášho právneho poriadku (v porovnaní s aktuálnou právnou úpravou). Prehľad bol vypracovaný a prerokovaný na zasadnutiach v minulom roku. Predmetný materiál bol predložený aj pozvaným poslancom a odborníkom z praxe. V priebehu zasadnutia sa tak postupne prechádzalo všetkými časťami budúceho Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

Všeobecná časť Občianskeho zákonníka

Posl. Madej: Oceňuje a podporuje inkorporáciu čo najväčšieho počtu právnych odvetví/noriem súkromného práva do nového OZ, inkorporovanie rôznych právnych predpisov do OZ nemusí byť spojené s umelým zavádzaním zmien. Rovnako oceňuje možnosť zvoliť si do budúcnosti opatrovníka pre prípad obmedzenia spôsobilosti.

Doc. Gábriš: Ustanovenie opatrovníka pre prípad obmedzenia spôsobilosti primárne preferujú medzinárodné organizácie.

Dr. Zavadská: V tomto smere je na mieste určiť, či je potrebné vytvoriť jeden veľký kódex, alebo viacero osobitných kódexov, rovnako či je potrebné meniť celý kódex, alebo stačí upraviť iba závažné problémy známe spoločnosti a súdnej praxe. Ak by sa vytvoril iba jeden kódex, zmeny by do budúcnosti boli ťažšie zrealizovateľné, vytvorenie viacerých kódexov je do budúcnosti praktickejšie.

Prof. Cirák: Nový OZ a súvisiace právne normy musia byť prijaté vo vzájomnej súčinnosti, ako komplex.

Predseda Komisie: OZ nie je akademickým projektom, pri jeho tvorbe je nutné brať do úvahy aj politický zámer.

Pani ministerka: Problematika, či sú potrebné viaceré kódexy, alebo jeden, môže priniesť veľké diskusie.

Posl. Bernaták: V otázke formy, a teda či má ísť o jeden kódex, alebo má ísť o komplex viacerých kódexov dnes nie je podstatné, ide najmä o to, čo je obsahom. Navrhované zmeny (najmä s odkazom na prehľad najmarkantnejších zmien) možno chápať sčasti ako odborné, sčasti ako hodnotové. Pri Všeobecnej časti OZ nemajú k navrhovanej úprave výrazné pripomienky.

Záver: Prítomní podporili inkorporáciu čo najväčšieho počtu právnych odvetví/noriem súkromného práva do nového OZ.

- **Rozlišovanie fyzických a právnických osôb**

Nemožnosť úplne pozbaviť spôsobilosť na právne úkony

Dr. Zavadská: Je potrebné sa tejto problematike prísnejšie venovať, keďže prípady z praxe sú rôzne.

Komisia: Úprava vychádza z medzinárodných dohovorov a nadväzuje na prijatie nových procesných kódexov, kedy Komisiou vytvorený Civilný sporový poriadok neumožňuje pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Komisia rovnako vidí vyriešenie tejto problematiky napr. pri osobe v kóme ustanovením opatrovníka, keďže takáto osoba nie je schopná prejaviť vôľu (ktorá je na právny úkon potrebná). Pri tvorbe danej právnej úpravy sa primárne vychádza i zo súdnej praxe Českej republiky.

Záver: Úprava spôsobilosti na právne úkony nadväzuje už na účinné procesné kódexy.

- **Blízka osoba**

Prof. Cirák: Je potrebné posilniť postavenie blízkej osoby (partnera) v právnej úprave.

Posl. Madej: Súhlasí s potrebou definovať blízku osobu, najmä s ohľadom na dedičské a medicínske vzťahy (v otázke bežného spolužitia).

Posl. Bernaták: Pri blízkej osobe je nutné predbežné vypracovanie definícií. Až na podklade vypracovaného návrhu úpravy by bolo možné viesť diskusie o konkrétnych návrhoch, aj s ohľadom na prípadné konzekvencie v OZ, prípadne v iných právnych predpisoch.

Záver: Všetci prítomní sa zhodli na tom, že po predbežnom zadefinovaní je možné diskutovať o pojme blízkej osoby. Poslanci sú do budúcnosti pripravení diskutovať a vyjadriť sa k návrhom novej právnej úpravy.

- **Oprávnenie domáhať sa posmrtnej ochrany osobnosti / Status ľudského tela**

Posl. Madej: Oceňuje upraviť návrh v rámci OZ status ľudského tela a jeho častí výslovnou, osobitne status ľudských tkanív a biologických materiálov určených na medicínske účely (v tejto problematike je množstvo protichodných záujmov a riziko s nežiaducim obchodovaním s ľudskými tkanivami, odporúča predmetnú oblasť konzultovať s posl. Kresákom, ktorého názory v tejto oblasti v plnej miere podporuje a súčasne odporúča tému konzultovať s odborníkmi z Ministerstva zdravotníctva SR).

Doc. Gábriš: Pri nakladaní s ľudskými tkanivami/pozostatkami by mala byť aspoň všeobecná úprava v rámci OZ s odkazom na medicínske zákony. Rovnako však zdôrazňuje, že nakladanie s ľudským telom nemôže byť v rozpore s ľudskou dôstojnosťou.

Dr. Zavadská: Nie je vhodnejšie a praktickejšie upraviť túto problematiku osobitnou právnou úpravou mimo občiansky kódex – medicínskymi predpismi?

Predseda Komisie: Takúto právnú úpravu do občianskych kódexov prijali už všetky vyspelé krajiny.

Pani ministerka: Obsiahnutie tejto problematiky do občianskeho kódexu naopak pozdvihuje osobnostný charakter predmetnej témy, keďže osobitnou úpravou ide skôr o technické riešenie, nie hodnotové a symbolický význam je v tomto smere dôležitý.

Prof. Cirák: Európska judikatúra jednoznačne hovorí, čo je to mŕtve ľudské telo, uvedenou právnou úpravou nepriamo vyriešime túto problematiku – nejde teda o vec, pokiaľ je individualizovateľné, vždy ide o integrálnu súčasť osobnosti človeka (aj v rámci jeho pozostatkov).

Posl. Bernaták: Zastáva názor, že právna úprava nakladania s ostatkami ľudského tela má byť obsahom občianskeho kódexu, pretože je dôležitá i v tom zmysle, že ide o vec principiálnu, vec spoločenského záujmu, ale i osobného rozhodnutia človeka/individua. Ako uviedol aj JUDr. Madej, je potrebné eliminovať riziko s nežiaducim obchodovaním s ľudskými tkanivami.

Dr. Karas: Taktiež zastáva názor, že táto úprava patrí do OZ aj vzhľadom k tomu, že ide o vec spoločenského záujmu, vec súkromného rozhodnutia, pričom sa takémuto aktu pridá i dôstojnosť.

Záver: Poslanci aj ostatní prítomní oceňujú návrh v rámci OZ status ľudského tela a jeho častí výslovnou, osobitne status ľudských tkanív a biologických materiálov určených na medicínske účely. Podľa pani ministerky obsiahnutie tejto problematiky do občianskeho kódexu pozdvihuje osobnostný charakter predmetnej témy. Poslanec Madej navrhuje v budúcnosti konzultovať úpravu aj s Ministerstvom zdravotníctva SR a pánom poslancom Kresákom. Je potrebné eliminovať riziko s nežiaducim obchodovaním s ľudskými tkanivami.

- **Upravenie statusu zvierat**

Predseda Komisie: Je potrebné zadefinovať, že zviera nie je vec. Pokiaľ ide o legálnu definíciu zvierata, inšpirácia pochádza z legálnej definície zvierata z českej úpravy. Podľa § 494 OZ „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*“

Posl. Madej: Upozorňuje, že táto legálna definícia je neurčitá a je v zásadnom rozpore s § 489 OZ „*Věc v právním smyslu (dále jen „věc“) je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“ Na jednej strane § 494 OZ uvádza, že živé zviera nie je vecou, na druhej strane § 489 OZ uvádza, že vecou je všetko, čo je rozdielne od osoby a slúži k potrebám ľudí. Z tejto legálnej definície nie je teda zrejmé, čo vlastne živé zviera je. Možno avšak vyvodiť, že sa na zviera vzťahuje právna úprava upravujúca „veci“, avšak len v rozsahu, ktorý neodporuje povahe. Rozsah právnej úpravy vecí týkajúcej sa zvierata (vymedzenie s negat. podmienkou – všetko čo neodporuje) zrejmý nie je. Upozorňuje, že ak bude chcieť Komisia zviera samostatne definovať, aby ju aj definovala, keďže z českej právnej úpravy nie je jasné, čo zviera vlastne je.

Posl. Bernaták: Pri úprave statusu zvierata sa stotožňuje s predkladaným návrhom, a teda, že zviera nie je vec. Do budúcnosti si však vyžaduje i adekvátnu právnu úpravu.

Dr. Karas: Taktiež súhlasí s úpravou, je však potrebný citlivý prístup (najmä s ohľadom na budúce sporové veci).

Záver: Všetci prítomní sa zhodli na tom, že vznikla potreba zadefinovať status zvierat. Poslanci však upozorňujú na vytvorenie adekvátnej právnej úpravy.

- **Premlčanie**

Posl. Madej: Oceňuje zjednotenie právnej úpravy premlčania a zavedenie všeobecnej 4-ročnej premlčacej doby. Prejavuje vôľu, aby bolo osobitných premlčacích dôb čo najmenej.

Posl. Bernaták: Taktiež zastáva názor, že je potrebné zjednotiť premlčanie a zaviesť všeobecnú premlčaciu dobu.

Záver: Poslanci a ostatní prítomní oceňujú návrh zjednotiť právnu úpravu premlčania a všeobecnej premlčacej doby.

Rodinné právo

Predseda Komisie: Ide o hodnotové otázky. Súkromnoprávne rodinné vzťahy systematicky patria do budúceho OZ. Problémom je odčlenenie verejnoprávných prvkov rodinnoprávnej regulácie, ktoré pre odlišnú, verejnoprávnú metódu regulácie právnych vzťahov môžu v budúcom kódexe súkromného práva pôsobiť nekoncepčne.

Posl. Madej: Ide o politicky najcitlivejšiu právnu oblasť, preto bude najviac pri prerokúvaní v parlamente diskutovaná, sporné/problémové otázky by sme mali riešiť systémom zachovania *status quo*. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k zbytočnému spolitizovaniu rekodifikácie a strate podpory pri schvaľovaní v parlamente. Inkorporujeme rodinné právo do OZ.

Posl. Bernaták: Inkorporácia rodinného práva – nebráni sa úprave v rámci OZ, pokiaľ sa však nebude kvalitatívne meniť *status quo*, nebráni sa ani existencii dvoch kódexov.

Dr. Karas: Rodinné právo patrí do občianskeho kódexu (ak sa však nebude meniť *status quo*, nebráni sa ani existencii dvoch kódexov).

Záver: Vyjadřila sa žiadosť o inkorporáciu rodinného práva do OZ, avšak je tu priestor aj pre existenciu oboch kódexov.

- **Právna úprava rozvodu manželstva / tzv. Rozvod dohodou**

Posl. Bernaták: Túto problematiku považuje za principiálne hodnotovú vec, pričom poslanecký klub zásadne nesúhlasí s liberalizáciou rozvodov (dohodou) alebo s predmanželskými zmluvami.

Posl. Madej: Upozorňuje, že v súčasnosti v poslaneckých kluboch vládnej koalície neexistuje jednoznačná podpora na zavedenie nových inštitútov rodinného práva ako *tzv. rozvod dohodou* alebo *tzv. predmanželskej zmluvy*. Vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť odporúča zachovať *status quo*. Berie na vedomie informáciu poskytnutú posl. JUDr. Bernatákom, že jeho poslanecký klub zásadne nesúhlasí s liberalizáciou rozvodov (dohodou) alebo s predmanželskými zmluvami.

Záver: V poslaneckých kluboch neexistuje jednoznačná podpora pre zavedenie nových inštitútov rodinného práva ako tzv. rozvod dohodou. Pán poslanec Bernaták v mene svojho poslaneckého klubu nesúhlasí s liberalizáciou rozvodov (dohodou) alebo s predmanželskými zmluvami. Vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť sa odporúča zachovať status quo.

- **Manželské majetkové právo / Predmanželská zmluva**

Posl. Madej: Neexistuje jednoznačná podpora na zavedenie tohto inštitútu. Vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť odporúča zachovať *status quo*. Poukazuje, že v súčasnej dobe je neplatná taká dohoda, ktorá by vysporiadala bezpodielové spoluvlastníctvo manželov za trvania manželstva (pre prípad rozvodu), čo predlžuje stav právnej neistoty a spory v rozvodovom konaní (úvaha de lege ferenda).

Dr. Valová: Schválený Legislatívny zámer OZ počíta s predmanželskými zmluvami, ale čo je podstatnejšie, že predmanželské zmluvy si vyžaduje hlavne prax, pričom obdobnú úpravu predmanželských zmlúv majú takmer všetky európske krajiny.

Záver: Z pohľadu poslancov neexistuje jednoznačná podpora na zavedenie tohto inštitútu, napriek tomu, že Legislatívny zámer OZ túto úpravu predpokladá. Poslanci navrhujú vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť zachovať status quo.

- **Registrované partnerstvá**

Prof. Cirák: Na začiatku by bolo vhodné uvažovať len v teoretickej rovine, ako zabezpečiť aj osobám rovnakého pohlavia práva v rámci bežného ľudského spolunažívania na lepšej kvalitatívnejšej úrovni, ktoré by sa však mali týkať vymedzených oblastí (napr. zdravotnícka oblasť – nahliadnutie do zdravotnej dokumentácie, dedenie a pod).

Pani ministerka: Téma registrovaných partnerstiev nie je témou, ktorá by bola v parlamente priechodná. Politická strana Most-Híd je v tejto i ostatných uvedených hodnotových otázkach nejednotná. Prítomných poslancov sa však opýtala, či by sa táto pozícia nedala riešiť iným spôsobom, najmä úpravou blízkej osoby a vybraných práv vzťahujúcich sa k nej bez ohľadu na to, žeby sa skúmalo pohlavie osoby? Mohla by sa do budúcnosti diskusia viesť v závislosti od konkrétnej právnej úpravy/od konkrétnych práv? Rovnako dodáva, že v tomto smere ide aj o praktické otázky života párov, ktoré nie sú zosobášené.

Posl. Madej: Inštitút tzv. registrovaného partnerstva považuje v súčasnej situácii za absolútne nepriechodný aj vo viacerých poslaneckých kluboch. Napriek tomu podporuje myšlienku prof. Ciráka. Uvedené je možné prostredníctvom rozšírenia pojmu blízke osoby, pri otázkach bežného spolužitia by problém naozaj nemusel byť, keby sa to viazalo na pojem blízkej osoby. Tieto úpravy je potrebné navrhnuť citlivo vzhľadom aj na postoj kolegu JUDr. Bernatáka.

Posl. Bernaták: Túto problematiku - registrované partnerstvá považuje taktiež za principiálne hodnotovú vec, pričom tento inštitút je v ich poslaneckom klube nepriechodný. Pri otázke osoby blízkej poukazuje na vyššie uvedené stanovisko.

Dr. Mesiarkinová: Otázka upravenia širších práv osôb, ktoré spolu žijú, nie je z jej pohľadu viazaná na pohlavie, pretože OZ nikde nedefinuje fyzickú osobu podľa pohlavia. Priechodné je teda iba jasné určenie práv tých ľudí, ktorí spolu žijú (prostr. blízkej osoby).

Záver: Z pohľadu poslancov aj ostatných prítomných je zavedenie tohto inštitútu nepriechodné. Poslanci navrhujú vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť zachovať status quo.

- **Aktívna legitímácia na zapretie otcovstva určeného súhlasným vyhlásením**

Posl. Madej: Upozorňuje, že prípadné zavedenie aktívnej legitímácie biologickému otcovi, ktorého predstihla nevydatá matka s jej partnerom a tí určili súhlasným vyhlásením otcovstvo na matričnom úrade alebo na súde, ruší doterajšiu koncepciu tzv. právneho rodičovstva (právnej istoty). Rovnako upozornil, že možnosť pre akéhokoľvek muža zaprieť otcovstvo určené súhlasným vyhlásením dvoch rodičov môže byť veľmi zneužiteľné (na druhej strane však chápe dôvody týchto úvah de lege ferenda). Bolo by vhodné zaviesť určitú, čo najkrajšiu lehotu, aby bola zachovaná právna istota rodičovi uvedenému ako otec dieťaťa v rodnom liste.

Dr. Dobrovodský: 2. domnienka je problémová. V tomto smere ide o bio-etickú otázku, sociálne rodičovstvo vs. biologické rodičovstvo, pričom tento balans sa neustále rieši, je potrebné sa s tým vysporiadať. Nemecká právna úprava predmetnú lehotu nemá, sudca uzná, či sa dieťa s nebiologickým otcom tak vžilo, žeby bolo v rozpore s jeho najlepším záujmom, ak by im biologický otec mal narušiť rodinu. Sudca teda váži, či prevyšuje stabilné prostredie dieťaťa (aj keď by sa jednalo o nebiologického otca), a sociálne väzby prevážia nad väzbami biologickými. V tomto smere je tak možnosť úpravu viesť danou cestou a dať na posúdenie sudcovi, bez ustanovenia nejakej lehoty. Tri domnienky tu však máme 40 rokov a prax je už dnes bohužiaľ iná.

Dr. Mesiarkinová: V praxi sa riešili aj prípady aktívnej legitímácie. Rozhodnutia ESĽP sú v tejto veci nejednotné (právo na biologického otca alebo otca, s ktorým dieťa vyrastalo), zastáva názor, že tento okruh sa musí v budúcnosti doriešiť. Zhruba polovica predmetných rozhodnutí sa prikláňa k tomu, žeby mal v takýchto prípadoch rozhodnúť sudca, v iných sa prikláňajú k lehotám. Je tu však dôležitá aktívna legitímácia, keďže sa stáva, že podania otcov, ktorí sa cítia byť prirodzenými otcami (a majú to preukázané napr. prostredníctvom DNA testov) súdy odmietajú len na tejto procesnej stránke. V praxi to znamená, že sa ani nezisťuje/nenastane krok B, keďže v kroku A súd rozhodne, že otec nie je aktívne legitimovaný. Ide o aktívnu legitímáciu ako prístup k súdu vôbec.

Dr. Zavadská: Týmto aktívne legitimovaným môže byť teda každý? Otázka aktívnej legitimácie bude problémom, ale prvoradou otázkou je primárne záujem dieťaťa. Takto upravená problematika aktívnej legitimácie je absurdná.

Dr. Mesiarkinová: Najlepší záujem dieťaťa sa zistí až po tom, ako sa konanie začne. Musí totiž dôjsť do štádia preukázania, nepôjde teda o hocikoho, rozhodovať o tom bude súd.

Záver: Podľa poslanca Madeja takáto právna úprava ruší doterajšiu koncepciu tzv. právneho rodičovstva (právnej istoty). Po diskusii medzi prítomnými sa Komisia však zhodla na tom, že daná úprava sa bude musieť v budúcnosti doriešiť.

Vecné práva

- **Byty a nebytové priestory**

Dr. Madej: Zavedenie povinnosti vzniku spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov považuje v praxi za absolútne neudržateľné. Podľa návrhu pri každom bytovom dome má vzniknúť spoločenstvo ako nová, samostatná právnická osoba, ktorá bude mať svoje administratívne povinnosti, bude musieť ustanoviť svoje orgány, bude viesť účtovníctvo, zaväzovať sa, mať práva a povinnosti atď. Len spoločenstvo ako právnická osoba bude následne uzatvárať zmluvu so správcom. Jediná zákonná forma výkonu správy domu má byť podľa návrhu spoločenstvo vlastníkov. Rovnako upozorňuje, že je prakticky absolútne neudržateľné, aby podľa novej právnej úpravy vznikli desaťtisíce nových právnických osôb - spoločenstiev vlastníkov (nová právnická osoba v každom dome). Vo väčšine prípadov o to vlastníci záujem nemajú, dôkazom toho je, že správu domov na Slovensku vykonávajú správcovia. Chápe však teoreticko-právne dôvody, pre ktoré je navrhnutá táto zmena, avšak aplikačné problémy, ktoré následne vzniknú budú väčšie oproti súčasnosti, ak sa takáto zmena prijme. Zavedením povinnosti vytvoriť právnickú osobu v každom bytovom dome vznikne množstvo sporov a administratívnych povinností (ustanovenie orgánov právnickej osoby – spor v bytovom dome o štatutára spoločenstva, vedenie účtovníctva a inej administratívy, daňové aspekty, zastupovanie) ako aj problémové otázky (zodpovednosť - ručenie spoluvlastníkov v dome za záväzky spoločenstva ako právnickej osoby). Odporúča túto problematiku konzultovať s odborníkmi z Ministerstva financií Slovenskej republiky, v tejto veci ako vecne príslušným ministerstvom.

Dr. Tomašovič: Ide síce o vec administratívne náročnú, cieľom je však zjednodušenie iných problémov, ktoré sa v praxi vyskytujú. Dnes totiž neexistuje subjekt, ktorý zastupuje bytový dom (napr. pri vzniknutých sporoch medzi vlastníkami a správcom, pri uplatňovaní niektorých práv – všetko je to administratívne náročné). Zavedením jednotného inštitútu (spoločenstva vlastníkov) tak chceme doceliť zjednodušenie. Nie je nutné tento návrh vylučovať apriori, predstavuje totiž na jednej strane zdržanie a je do istej miery v jednej úrovni náročnejší, ale následne sa ušetrí oveľa viac administratívnych náročností. V tomto smere je možné zamerať sa na zjednodušenie procesov registrácie a pod., aby nevznikali neriešiteľné problémy. V tomto smere ďakujeme za všetky pripomienky, ktoré zvážime.

Dr. Zavadská: Ak je cieľom len zjednodušenie právnej úpravy, tak v poriadku. Ak by však takáto právna úprava mala priniesť problémy v OZ, nevidí dôvod, aby sa doterajšia právna úprava menila.

Záver: Poslanec Madej považuje zavedenie povinnosti vzniku spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov v praxi za absolútne neudržateľné. Rovnako upozorňuje, že je prakticky absolútne neudržateľné, aby podľa novej právnej úpravy vznikli desaťtisíce nových právnických osôb - spoločenstiev vlastníkov (nová právnická osoba v každom dome). Odporúča túto problematiku

konzultovať s odborníkmi z Ministerstva financií Slovenskej republiky, v tejto veci ako vecne príslušným ministerstvom. Komisia však dodáva, že síce ide o vec administratívne náročnú, cieľom je však zjednodušenie iných problémov, ktoré sa v praxi často vyskytujú. Komisia prijala všetky pripomienky a v budúcnosti ich zväži.

- **Zásada superficies solo cedit**

Predseda Komisie: Ide o najzásadnejšiu problematiku pri vecných právach a často preberanú tému, pričom sa naskytuje otázka, či je potrebné zásadu zaviesť?

Posl. Madej: Zastáva názor, že zavedenie predmetnej zásady je ťažko predstaviteľné.

Dr. Tomašovič: Upustenie od tejto zásady bolo moderným krokom, keďže stavby sa postupom času vyvinuli. Superficiálna zásada sa v minulosti prekonala a je potrebné oddeliť vlastníctvo stavby od vlastníctva pozemku, to je moderný prístup. Česká právna úprava sa vrátila k tomu, že čo je nad pozemkom patrí k pozemku. Vytvoril sa však nekonečný počet veľmi ťažko identifikovateľných výnimiek. Nechceme ísť touto cestou, Legislatívny zámer OZ zaväzuje, aby sme sa k zásade vrátili. Komisia plánuje ponechať oddelené vlastníctvo stavby od vlastníctva k pozemku, pričom navrhuje niekoľko opatrení k štandardizovaniu právnych vzťahov do budúcnosti. Účelom navrhovanej právnej úpravy je, že ak bude chcieť niekto zriadiť stavbu na cudzom pozemku, jediným spôsobom, ako ju bude možné z občianskeho hľadiska zriadiť je uzavretie zmluvy o vecnom bremene, t. j. ich vzťahy budú regulované. Nebude tak dochádzať k roztriešťovaniu právnych vzťahov.

Doc. Gábriš: V Ríme bola táto zásada zaužívaná z dôvodu, že bolo zakázané búrať postavené stavby. Nasledujúce stáročia zásada neexistovala, bolo bežným javom, že majiteľ pozemku nebol majiteľom stavby. Až v 19. storočí nastala zmena, kedy sa občianske zákonníky vracali k rímskej úprave. V rovnakom období na našom území niektorí autori tvrdili, že by sa mala zásada zaviesť, iní, že nie. Niektorí dokonca tvrdia, že je nezmyselná, lebo veľakrát je stavba hodnotnejšia, ako pozemok. Preto súhlasí, žeby nebolo vhodné sa vracieť k tejto zásade, keďže nie je moderným prvkom.

Záver: Poslanci aj ostatní prítomní sa zhodli na tom, že sa v danej otázke nebude pridŕžiavať Legislatívneho zámeru OZ a predmetná zásada sa nezavedie.

- **Upravenie pravidiel o hmotnoprávných účinkoch zápisov vo verejných majetkových registroch**

Dr. Tomašovič: Materiálna publicita majetkových registrov je významná hodnotová otázka. V súčasnosti, ak kupujúci kúpi nehnuteľnosť od osoby, ktorá je zapísaná v katastri ako vlastník, neznamená to, že túto nehnuteľnosť skutočne nadobudol. Komisia navrhuje tento stav prelomiť tak, že stav zapísaný bude mať pri nadobudnutí vlastníckeho práva prevahu nad stavom skutočným.

Dr. Karas: Ide v praxi o často diskutovanú otázku. Vyjadruje obavu, či spoločnosť právnym vedomím dozrela na takúto úpravu. Vzhľadom na rôzne špekulácie sa obáva, že sa takáto úprava obráti proti najzraniteľnejším skupinám.

Záver: Vyjadrila sa obava, či spoločnosť dozrela (hodnotovo i právnym vedomím) na navrhovanú úpravu.

Dedičské právo

Dr. Bajánková: Od Legislatívneho zámeru OZ sa komisia odchyľila v dvoch veciach. Upustilo sa od ústneho závetu (v praxi nie je často využívaný) a skúsenosti z Českej republiky sú skôr odstrašujúce. Vzhľadom k novým technológiám sa navrhuje zriadenie závetu prostredníctvom elektrotechnických prostriedkov. Rovnako sa navrhuje preferovať závet pred zákonným dedením. Rozšíril sa dedičský titul o dedičskú zmluvu. Ostatné inštitúty, ktoré sa zavádzajú, sú odrazom praxe (judikatúra, poznatky notárov).

- **Výzva súdu veriteľom poručiteľa, aby prihlásili svoje pohľadávky (zverejnená v Obchodnom vestníku)**

Posl. Madej: Navrhovaná právna úprava si bude vyžadovať zavedenie novej časti Obchodného vestníka, v ktorej budú publikované úmrtia všetkých osôb zomrelých na území Slovenskej republiky. Možno teda predpokladať, že zverejňované údaje budú v rozsahu: meno a priezvisko zomrelého, dátum narodenia, dátum úmrtia, konajúci notár v dedičskom konaní (minimálny rozsah). Účelom zverejnenia úmrtí je umožnenie, aby sa veritelia mohli prihlásiť so svojimi pohľadávkami v dedičskom konaní (ak si neprihlásia, zánik pohľadávok). Vzhľadom na uvedené upozorňuje, že tým vznikne na Slovensku verejne dostupný register osôb, ktoré zomreli vrátane ich identifikačných (osobných) údajov. Dáva na uváženie, aby sa Obchodný vestník následne nevolal Obchodným vestníkom, pretože ním zverejňované údaje sa už nebudú týkať výlučne obchodno-závazkových a korporátnych vzťahov (smrť osoby nie je vec patriaca do sféry obchodného práva).

Dr. Karas: Z hľadiska pragmatického riešenia je dnes Obchodný vestník jediný univerzálny zdroj, kde k takýmto informáciám človek má bezprostredný prístup. Do dedičského práva sa zavádza taký insolvenčný model, ktorý je dnes v podstate známy a osvedčený z iných inštitútov, ktoré fungujú desiatky rokov. Zvýši sa ochrana a právna istota.

Záver: Právnu úpravu je potrebné vzhľadom k citlivému predmetu upraviť veľmi opatrne. Zákonodarca si musí uvedomiť, že smrť blízkeho sa stane okamžite verejnou. Dáva sa na uváženie, či nie je potrebné názov Obchodného vestníka zmeniť. Predmetná úprava je však pragmatická a efektívna.

- **Dedičské skupiny**

Dr. Valová: Novou právnou úpravou má dôjsť k rozšíreniu dedičských skupín, konkrétne sa rozšíri okruh dedičov v 3. a 4. dedičskej skupine.

Dr. Bajánková: Pokiaľ by sme upravili status blízkej osoby ako sa preberal na zasadnutí aj v súvislosti s právnymi následkami. Do ktorej dedičskej skupiny by sa následne zaradili blízke osoby?

Posl. Madej: Nedávať do prvej dedičskej skupiny osoby blízke. Úpravu dedičských skupín ponechať podľa Legislatívneho zámeru OZ.

Posl. Bernaták: Nesúhlasí so zaradením akejkoľvek blízkej osoby do prvej dedičskej skupiny.

Záver: Úpravu ponechať podľa návrhu Komisie. Všetci prítomní sa zhodli na tom, že sa neodporúča zaradiť blízku osobu do prvej dedičskej skupiny.

- **Neopomenuteľní dedičia**

Predseda Komisie: Hodnotovou otázkou je, či tento inštitút ponechať, ak áno, ako ho nastaviť. Úvahy sú dve: Ponechať súčasný stav, ďalším návrhom bolo tento inštitút zúžiť napr. len na maloletých potomkov. Jednou vecou je totiž ochrana rodiny, druhou ale testamentárna sloboda.

Dr. Bajánková: Navrhuje ponechať pôvodnú úpravu, vychádza zo zásady, ktorá je stanovená v našej ústave, ktorá ochraňuje rodinu. Potomkovia sú predsa poslaním rodiny ako takej.

Posl. Bernaták: Súhlasí, *status quo*.

Posl. Madej: Taktiež súhlasí, *status quo*.

Dr. Mesiarkinová: Ochrana rodiny je vyjadrená v tom, že maloletý je vždy neopomenuteľným dedičom. Pri plnoletom však balansujeme na neplatnosti závetu. Problémom dnešnej úpravy je, že pri napísaní závetu a neuvedení takýchto potomkov je závet v tejto časti neplatný, preto je potrebné ich prvotne veľmi odôvodnene vydediť.

Dr. Zavadská: Zaujímajú ju, na podklade čoho by sa mala doterajšia úprava neopomenuteľných dedičov meniť. Na podklade čoho vznikla potreba posilniť testamentárnu slobodu?

Predseda Komisie: Problémy generuje prax, málo ľudí o tejto problematike vie, urobí dobromyseľne závet a závet je neplatný.

Posl. Bernaták: V tomto smere je vhodnejšie vybrať sa druhým smerom a zjednodušiť vydedenie.

Dr. Karas: Taktiež zastáva názor, že vydedenie je v praxi žiadanejšie, vybral by sa teda cestou zľahčiť vydedenie najmä vďaka skúsenostiam z praxe.

Predseda Komisie: Z praxe je však i rovnako známe, že vydedenie vedie k dlhoročným súdnym sporom.

Dr. Tomašovič: Ponechať úpravu ako je v Legislatívnom zámere OZ.

Záver: Uvoľniť cestu testamentom. Prítomní sa zhodli, že je pri úprave vhodné pridržovať sa Legislatívneho zámeru Občianskeho zákonníka.

Spotrebiteľské právo

Posl. Madej: Oceňuje zaradenie spotrebiteľského práva do Občianskeho zákonníka v čo najväčšom rozsahu, žiada, aby bola ochrana spotrebiteľa zachovaná minimálne na doterajšej úrovni.

Záver: Prítomní sa zhodli, že OZ bude integrovať všetky súkromnoprávne prvky ochrany spotrebiteľa.

Škoda a bezdôvodné obohatenie

- **Inštitút straty radosti z dovolenky**

Posl. Madej: Upozorňuje na inštitút tzv. straty radosti z dovolenky, ktorý bol predkladaný už v minulosti počas funkčného obdobia iného ministra spravodlivosti, ktorý nakoniec nebol úspešne zavedený do právneho poriadku Slovenskej republiky. Odporúča zistiť dôvody pre neprevzatie tejto právnej úpravy.

Napriek uvedenému s navrhovanou právnou úpravou súhlasí, avšak považuje za potrebné prediskutovať súvislosti.

Predseda Komisie: Ide v rámci praxe o frekventovaný jav.

Doc. Mamojka: Ide o záležitosť, ktorá sa uznáva aj v judikatúre. Vecne je navrhnutý správne, možno by bolo na mieste zvoliť aj napriek judikatúre vhodnejšiu terminológiu.

Záver: Odporúča sa zistiť dôvody neprevzatia danej právnej úpravy v minulosti. Proti úprave nikto nevystúpil, je však potrebné prediskutovať súvislosti. Komisia do budúcnosti zväží zvolenie vhodnejšej terminológie.

Záväzkové právo a vzťahy s Obchodným zákonníkom

Predseda Komisie: Problém nespočíva v tom, že Obchodný zákonník je síce samostatným kódexom, ale existuje dualita právnej úpravy niektorých inštitútov. Navrhol vyčleniť tie inštitúty, ktoré by mali byť upravené výlučne v novom OZ ako zjednocujúcom právnom predpise. Na odstránenie duality právnej úpravy apelovali členovia Komisie aj v súvislosti s právnou úpravou ochrany spotrebiteľov.

Posl. Madej: Súhlasí a nepodporuje dualizmus v rámci právnej úpravy.

Posl. Bernaták: Občiansky kódex by mal byť chápaný ako národný. Panuje tu absolútna dohoda všetkých, že dualizmus nie je vhodnou cestou. Nebráni sa všeobecnej úprave v rámci OZ.

Dr. Karas: Nepostačuje len korporátne usporiadanie, určité okruhy najmä v oblasti podnikania by mali byť však (i z praktického hľadiska) upravené osobitnou právnou úpravou.

Záver: Všetci prítomní sa zhodli na tom, že je potrebné odstrániť dualizmus právnej úpravy. Niektoré inštitúty by mali byť upravené výslovné len v OZ.

- **Inštitút vplyvnej osoby**

Posl. Madej: V prípade veľmi extenzívnej úpravy poruší všetky zásady, na ktorých stojí podnikanie v súčasnosti v SR a aj vo svete (nezodpovednosť účastníka v kapitálovej spoločnosti za záväzky spoločnosti). Slovenská republika týmto môže znížiť svoju atraktivitu pre zahraničných investorov, pretože sa budú obávať, že materské spoločnosti budú zodpovedať (ručiť) za záväzky svojich dcérskych spoločností na Slovensku.

Doc. Mamojka: Tento inštitút vychádza z doktríny anglosaského práva, ktorá sa zaviedla koncom 19. storočia. Okolité štáty sa touto doktrínou zaoberajú, vzorom pre úpravu sú okolité krajiny. Takouto úpravou sa vie podnikateľské prostredie posunúť ďalej. Ide však o hlbšiu tému, práva ostávajú rovnaké, nič sa nelimituje. Ide o obdobnú právnú úpravu českej úpravy.

Dr. Karas: Daná zmena je pre neho najzásadnejšia. Týmto sa absolútne nabúrava podnikateľské prostredie. Ide o veľký prvok etatizmu, kedy štát vstúpi do súkromnej sféry a absolútne sa prelomí sloboda podnikania. Úpravou sa vraciame k živnostenskému systému, ktorý fakticky stavia spoločníka v s.r.o. na úroveň živnostníka, a teda naši podnikatelia budú vyhľadávať lepšie korporátne štruktúry pre podnikanie v zahraničí.

Záver: Pozvaní vyjadrili obavy z navrhovanej úpravy, úprava však nie je v právnych poriadkoch európskych štátov novinkou a Slovensko len reaguje na potreby praxe – možnosť zlepšiť podnikateľské prostredie.

- **Základná verzia shoot-out**

Posl. Madej: Odporúča upraviť veľmi citlivo, aby ho nebolo možné zneužiť proti menšinovému alebo druhému spoločníkovi (akcionárovi).

Doc. Mamojka: Inštitút len pre s.r.o. aj a.s., shoot-out je fakultatívnym nástrojom zdynamizovania rozhodovacích procesov. Podkladom pre úpravu je anglosaská právna úprava, ale i slovenský platný právny stav inkorporovaný v Obchodnom zákonníku (jednoduchá spoločnosť na akcie). Ak by úprava shoot-out nemala podporu, Komisia dokáže predložiť viacero iných vhodných riešení, ktoré by taktiež dokázali zdynamizovať rozhodovacie procesy.

Dr. Karas: Táto základná verzia shoot-out sa v praxi uplatňuje pri inkorporovaní do zákonnej úpravy. Zvážiť úroveň právneho vedomia ako aj minimalizovať zneužitie inštitútu v praxi.

Záver: Poslanci majú z navrhovanej úpravy určité obavy. Komisia však zdôrazňuje, že týmto inštitútom sa má pomôcť podnikateľskému prostrediu.

- **Základné imanie s.r.o.**

Posl. Madej: Ako štatisticky dominantnej obchodnej korporácie na Slovensku navrhujem ponechať vo výške 5 000 € (Komisia navrhuje 1 €).

Doc. Mamojka: Nevidí žiadny aplikačný význam pre vysoké imanie. Komisia sa rozhodla navrhnúť zákon tak, aby zodpovedal potrebám spoločnosti.

Záver: Pán poslanec Madej navrhuje ponechať výšku základného imania s.r.o. vo výške 5000€, doc. Mamojka však v tejto výške nevidí aplikačný význam. Postupuje sa podľa návrhu Komisie.

Zásadné závery zasadnutia

- Pani ministerka, pozvaní poslanci aj všetci prítomní sa zhodli na tom, že zavedenie inštitútov rozvodu dohodou, predmanželskej zmluvy a registrovaných partnerstiev je absolútne nepriechodné. Poslanci navrhujú vzhľadom na citlivú problematiku pre verejnosť zachovať *status quo*. V tomto smere však medzi zúčastnenými dospelo ku konsenzu, že je možné po predbežnom zedefinovaní diskutovať o pojme blízkej osoby. Poslanci sú do budúcnosti pripravení diskutovať a vyjadriť sa k návrhom novej právnej úpravy.

- Všetci prítomní sa zhodli na tom, že sa neodporúča zaradiť blízku osobu do prvej dedičskej skupiny.
- Prítomní podporili inkorporáciu čo najväčšieho počtu právnych odvetví/noriem súkromného práva do nového OZ, taktiež aj cieľ Komisie nezaviesť do OZ zásadu *superficies solo cedit*.

- Poslanci aj ostatní prítomní ocenili návrh v rámci OZ - status ľudského tela a jeho častí výslovne, osobitne status ľudských tkanív a biologických materiálov určených na medicínske účely, s eliminovaním rizika s nežiaducim obchodovaním s ľudskými tkanivami. Podľa pani ministerky

obsiahnutie tejto problematiky do občianskeho kódexu pozdvihuje osobnostný charakter predmetnej témy. Navrhlo sa do budúcnosti konzultovať úpravu aj s Ministerstvom zdravotníctva SR a pánom poslancom Kresákom.

- Všetci prítomní sa zhodli na tom, že vznikla potreba zdefinovať status zvierat. Poslanci však upozorňujú na vytvorenie adekvátnej právnej úpravy.

- Pri vzťahoch s Obchodným zákonníkom sa všetci prítomní zhodli na tom, že je potrebné odstrániť dualitu právnej úpravy. Niektoré inštitúty by však mali byť upravené výslovne iba OZ a niektoré výslovne iba v ObZ.

1. Priechodné návrhy Komisie:

- Inkorporácia rodinného práva do OZ
- Status ľudského tela (všeobecná úprava v OZ + medicínske zákony) s eliminovaním rizika s nežiaducim obchodovaním s ľudskými tkanivami
- Zedefinovanie statusu zvierťa
- Zjednotenie právnej úpravy premlčania a zavedenie všeobecnej 4-ročnej premlčacej doby
- Nezavedenie zásady superficies solo cedit
- Upravenie pravidiel o hmotnoprávných účinkoch zápisov vo verejných majetkových registroch
- Výzva súdu veriteľom poručiteľa, aby prihlásili svoje pohľadávky (zverejnená v Obchodnom vestníku)
- Rozšírenie 3. a 4. dedičskej skupiny
- Preferovanie dedenia zo závetu pred dedením zo zákona
- Inkorporácia spotrebiteľského práva do OZ
- Odstránenie dualizmu právnej úpravy v OZ a ObZ
- Inštitút shoot-out
- Zníženie základného imania s.r.o. na 1€

2. Nepriechodné návrhy Komisie

- Rozvod dohodou
- Predmanželská zmluva
- Registrované partnerstvá

3. Návrhy, ktoré je potrebné zvážiť

- Aktívna legitimácia na zapretie otcovstva určeného súhlasným vyhlásením
- Zavedenie povinnosti vzniku spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov
- Inštitút straty radosti z dovolenky
- Zedefinovanie pojmu blízkej osoby (po predložení konkrétneho návrhu možnosť opätovného prediskutovania)
- Inštitút vplyvnej osoby

Termín ďalšieho zasadnutia Predsedníctva Komisie nebol stanovený.

Zhotovil: Barbora Klúčiková

Schválil: Marek Števček